

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
สาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ

52311 (20503115)

เอกสารการสอนชุดวิชา

หน่วยที่ 1-7

การปฐมพยาบาลและการบำบัดโรคเบื้องต้น

10042164

ห้องสมุด วพบ. สุรินทร์

ฉบับปรับปรุงครั้งที่ 2

สารบัญ

	หน้า
คำนำ.....	(3)
รายละเอียดชุดวิชา.....	(9)
วิธีการศึกษา.....	(11)
หน่วยที่ 1 ความรู้พื้นฐานการรักษาพยาบาลเบื้องต้น.....	1-1
แผนการสอนประจำหน่วย.....	1-2
ตอนที่ 1.1 แนวคิดการรักษาพยาบาลเบื้องต้น.....	1-4
เรื่องที่ 1.1.1 ความหมายและความสำคัญของการรักษาพยาบาลเบื้องต้น.....	1-6
เรื่องที่ 1.1.2 วัตถุประสงค์ของการรักษาพยาบาลเบื้องต้น.....	1-9
เรื่องที่ 1.1.3 หลักการรักษาพยาบาลเบื้องต้น.....	1-10
เรื่องที่ 1.1.4 การป้องกันการติดเชื้อและการแพร่กระจายเชื้อแบบครอบจักรวาล.....	1-23
ตอนที่ 1.2 ระเบียบกระทรวงสาธารณสุขในการรักษาพยาบาลเบื้องต้นและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการสาธารณสุข.....	1-44
เรื่องที่ 1.2.1 แนวทางปฏิบัติการรักษาพยาบาลเบื้องต้นตามระเบียบกระทรวงสาธารณสุข.....	1-46
เรื่องที่ 1.2.2 กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการสาธารณสุข.....	1-51
ตอนที่ 1.3 ขั้นตอนการปฏิบัติในการรักษาพยาบาลเบื้องต้น.....	1-59
เรื่องที่ 1.3.1 การประเมินสภาวะสุขภาพ.....	1-61
เรื่องที่ 1.3.2 การรักษาพยาบาลเบื้องต้น การปฐมพยาบาล และการดูแลสุขภาพที่บ้าน.....	1-77
เรื่องที่ 1.3.3 ระบบการรับและส่งต่อผู้ป่วย.....	1-87
บรรณานุกรม.....	1-104
หน่วยที่ 2 การซักประวัติและการบันทึกประวัติการเจ็บป่วย.....	2-1
แผนการสอนประจำหน่วย.....	2-2
ตอนที่ 2.1 แนวคิดเกี่ยวกับการซักประวัติการเจ็บป่วย.....	2-4
เรื่องที่ 2.1.1 ความหมาย ความสำคัญ และคุณสมบัติของผู้ซักประวัติการเจ็บป่วย.....	2-5
เรื่องที่ 2.1.2 ประเภทของการซักประวัติการเจ็บป่วย.....	2-10
เรื่องที่ 2.1.3 ข้อมูลที่ต้องการจากการซักประวัติการเจ็บป่วย.....	2-16
ตอนที่ 2.2 เทคนิคและขั้นตอนการซักประวัติการเจ็บป่วย.....	2-21
เรื่องที่ 2.2.1 เทคนิคและขั้นตอนการซักประวัติการเจ็บป่วยในผู้ใหญ่.....	2-23
เรื่องที่ 2.2.2 เทคนิคและขั้นตอนการซักประวัติการเจ็บป่วยในผู้ป่วยเด็ก.....	2-27
เรื่องที่ 2.2.3 เทคนิคและขั้นตอนการซักประวัติการเจ็บป่วยในผู้สูงอายุ.....	2-32

ตอนที่ 2.3 การบันทึกประวัติการเจ็บป่วย.....	2-47
เรื่องที่ 2.3.1 ความหมาย ความสำคัญ และหลักของการบันทึกประวัติการเจ็บป่วย.....	2-48
เรื่องที่ 2.3.2 รูปแบบการบันทึกประวัติการเจ็บป่วย.....	2-51
บรรณานุกรม	2-61
หน่วยที่ 3 การตรวจร่างกายและการวินิจฉัยโรคเบื้องต้น	3-1
แผนการสอนประจำหน่วย.....	3-2
ตอนที่ 3.1 แนวคิดการตรวจร่างกายเบื้องต้น.....	3-4
เรื่องที่ 3.1.1 ความหมายและความสำคัญของการตรวจร่างกายเบื้องต้น.....	3-5
เรื่องที่ 3.1.2 หลักการตรวจร่างกายเบื้องต้น.....	3-7
เรื่องที่ 3.1.3 การเตรียมความพร้อมของสถานที่และอุปกรณ์ในการตรวจร่างกาย.....	3-18
ตอนที่ 3.2 กระบวนการตรวจร่างกาย.....	3-20
เรื่องที่ 3.2.1 การตรวจลักษณะทั่วไป.....	3-23
เรื่องที่ 3.2.2 การตรวจการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญทางชีวภาพ.....	3-26
เรื่องที่ 3.2.3 การตรวจร่างกายในผู้ป่วยผู้ใหญ่.....	3-36
เรื่องที่ 3.2.4 การตรวจร่างกายในผู้ป่วยเด็ก.....	3-104
เรื่องที่ 3.2.5 การบันทึกผลการตรวจร่างกาย.....	3-122
ตอนที่ 3.3 การวินิจฉัยโรคเบื้องต้นสำหรับผู้ใหญ่.....	3-132
เรื่องที่ 3.3.1 ความหมายและความสำคัญของการวินิจฉัยโรคเบื้องต้นสำหรับผู้ใหญ่.....	3-134
เรื่องที่ 3.3.2 หลักการวินิจฉัยโรคเบื้องต้นสำหรับผู้ใหญ่.....	3-136
เรื่องที่ 3.3.3 ขั้นตอนการตรวจวินิจฉัยโรคเบื้องต้นสำหรับผู้ใหญ่.....	3-141
เรื่องที่ 3.3.4 การบันทึกผลการวินิจฉัยโรคเบื้องต้นสำหรับผู้ใหญ่.....	3-142
บรรณานุกรม	3-147
หน่วยที่ 4 การตรวจทางห้องปฏิบัติการเบื้องต้น	4-1
แผนการสอนประจำหน่วย.....	4-2
ตอนที่ 4.1 หลักการในการตรวจทางห้องปฏิบัติการเบื้องต้น.....	4-4
เรื่องที่ 4.1.1 ความหมาย ความสำคัญ และขอบเขตของการตรวจทางห้องปฏิบัติการเบื้องต้น.....	4-5
เรื่องที่ 4.1.2 การเตรียมและการเก็บสิ่งส่งตรวจเพื่อการตรวจทางห้องปฏิบัติการเบื้องต้น.....	4-8
เรื่องที่ 4.1.3 แนวคิดในการควบคุมคุณภาพของการตรวจทางห้องปฏิบัติการเบื้องต้น.....	4-19
ตอนที่ 4.2 การตรวจทางห้องปฏิบัติการเบื้องต้น.....	4-22
เรื่องที่ 4.2.1 การตรวจทางโลหิตวิทยา.....	4-24
เรื่องที่ 4.2.2 การตรวจทางจุลทรรศน์ศาสตร์คลินิก.....	4-33

เรื่องที่ 4.2.3 การตรวจทางจุลชีววิทยาคลินิก.....	4-48
เรื่องที่ 4.2.4 การตรวจทางห้องปฏิบัติการเบื้องต้นอื่นๆ.....	4-57
บรรณานุกรม.....	4-71

หน่วยที่ 5 การสร้างเสริมภูมิคุ้มกันโรค.....	5-1
แผนการสอนประจำหน่วย.....	5-2
ตอนที่ 5.1 ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการสร้างเสริมภูมิคุ้มกันโรค.....	5-4
เรื่องที่ 5.1.1 ระบบภูมิคุ้มกันโรคของร่างกาย และการสร้างภูมิคุ้มกันโรค.....	5-5
เรื่องที่ 5.1.2 การทำงานของวัคซีนในการป้องกันโรค และประเภทของวัคซีน.....	5-16
เรื่องที่ 5.1.3 แผนการสร้างเสริมภูมิคุ้มกันโรคในเด็กแรกเกิดถึง 12 ปี.....	5-22
ตอนที่ 5.2 ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับโรคติดต่อที่ป้องกันได้ด้วยวัคซีน.....	5-29
เรื่องที่ 5.2.1 โรคติดต่อทางระบบทางเดินหายใจที่ป้องกันได้ด้วยวัคซีน.....	5-31
เรื่องที่ 5.2.2 โรคติดต่อโดยการได้รับเชื้ออหิวาต์เข้าสู่ปากป้องกันได้ด้วยวัคซีน.....	5-46
เรื่องที่ 5.2.3 โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์หรือทางเลือดที่ป้องกันได้ด้วยวัคซีน.....	5-53
เรื่องที่ 5.2.4 โรคติดต่อโดยการได้รับเชื้อเข้าทางบาดแผลที่ป้องกันได้ด้วยวัคซีน.....	5-55
เรื่องที่ 5.2.5 โรคติดต่อจากแมลงที่ป้องกันได้ด้วยวัคซีน.....	5-58
เรื่องที่ 5.2.6 โรคติดต่อจากสัตว์ไปสู่คนที่ป้องกันได้ด้วยวัคซีน.....	5-61
ตอนที่ 5.3 วัคซีนป้องกันโรคและการบริหารวัคซีน.....	5-65
เรื่องที่ 5.3.1 วัคซีนป้องกันโรคในเด็กตามแผนการสร้างเสริมภูมิคุ้มกันโรค.....	5-66
เรื่องที่ 5.3.2 วัคซีนป้องกันโรคในเด็กโตและผู้ใหญ่.....	5-76
เรื่องที่ 5.3.3 การบริหารวัคซีน.....	5-84
ตอนที่ 5.4 ระบบลูกโซ่ความเย็นของวัคซีน.....	5-103
เรื่องที่ 5.4.1 ความหมาย ความสำคัญ และองค์ประกอบสำคัญของระบบลูกโซ่ความเย็น ของการเก็บรักษาวัคซีน.....	5-104
เรื่องที่ 5.4.2 การเก็บรักษาวัคซีนในตู้เย็น.....	5-108
เรื่องที่ 5.4.3 การจัดเก็บวัคซีนในกระติกวัคซีน.....	5-115
บรรณานุกรม.....	5-119

หน่วยที่ 6 การปฐมพยาบาลเบื้องต้น.....	6-1
แผนการสอนประจำหน่วย.....	6-2
ตอนที่ 6.1 การปฐมพยาบาลเบื้องต้นทั่วไป.....	6-4
เรื่องที่ 6.1.1 ความหมาย วัตถุประสงค์ หลักการ และขอบเขตการปฐมพยาบาล.....	6-6
เรื่องที่ 6.1.2 การประเมินสภาพของผู้บาดเจ็บ/ผู้ป่วยเบื้องต้น.....	6-10
เรื่องที่ 6.1.3 การปฐมพยาบาลผู้ป่วยที่มีบาดแผลและหลอดเลือดฉีกขาด ไฟไหม้ น้ำร้อนลวก และถูกกระแสไฟฟ้า.....	6-13
เรื่องที่ 6.1.4 การปฐมพยาบาลผู้ป่วยที่ได้รับสารพิษ.....	6-23
เรื่องที่ 6.1.5 การปฐมพยาบาลผู้ป่วยที่ได้รับอันตรายของตา หู จมูก คอ และหลอดลม.....	6-38
เรื่องที่ 6.1.6 การปฐมพยาบาลผู้ป่วยที่ได้รับอันตรายของกระดูกและข้อต่อ.....	6-43
ตอนที่ 6.2 การช่วยเหลือผู้ป่วยอุบัติเหตุฉุกเฉิน.....	6-48
เรื่องที่ 6.2.1 การประเมินและคัดแยกผู้ป่วยอุบัติเหตุ/ฉุกเฉิน.....	6-50
เรื่องที่ 6.2.2 การช่วยเหลือผู้ป่วยอุบัติเหตุ/ฉุกเฉิน.....	6-55
เรื่องที่ 6.2.3 การช่วยชีวิตขั้นพื้นฐาน.....	6-66
เรื่องที่ 6.2.4 การเคลื่อนย้ายผู้บาดเจ็บ/ผู้ป่วย.....	6-70
ตอนที่ 6.3 การช่วยเหลือผู้ป่วย/ผู้บาดเจ็บในภาวะภัยพิบัติ.....	6-80
เรื่องที่ 6.3.1 ความหมาย และประเภทของภัยพิบัติ.....	6-82
เรื่องที่ 6.3.2 ผลกระทบของภาวะภัยพิบัติ.....	6-84
เรื่องที่ 6.3.3 แนวทางปฏิบัติเมื่อเกิดภัยพิบัติ.....	6-87
เรื่องที่ 6.3.4 การฟื้นฟูสภาพผู้ประสบภัย.....	6-91
บรรณานุกรม.....	6-93

หน่วยที่ 7 การรักษาพยาบาลเบื้องต้นกลุ่มอาการที่พบบ่อยในทารกและเด็ก.....	7-1
แผนการสอนประจำหน่วย.....	7-2
ตอนที่ 7.1 การดูแลและรักษาพยาบาลเบื้องต้นในวัยทารก.....	7-4
เรื่องที่ 7.1.1 การดูแลและรักษาพยาบาลเบื้องต้นในทารกแรกเกิดที่มีอาการหายใจผิดปกติ.....	7-9
เรื่องที่ 7.1.2 การดูแลและรักษาพยาบาลเบื้องต้นในทารกแรกเกิดที่มีอาการช็อค เหลือง.....	7-13
เรื่องที่ 7.1.3 การดูแลและรักษาพยาบาลเบื้องต้นในทารกที่มีอาการผิดปกติของระบบทางเดินอาหาร.....	7-17
เรื่องที่ 7.1.4 การดูแลและรักษาพยาบาลเบื้องต้นในทารกที่มีอาการเป็นไข้.....	7-27
เรื่องที่ 7.1.5 การดูแลและรักษาพยาบาลเบื้องต้นในทารกที่มีความผิดปกติของผิวหนัง.....	7-33

ตอนที่ 7.2 การดูแลและรักษาพยาบาลเบื้องต้นในวัยเด็ก.....	7-39
เรื่องที่ 7.2.1 การดูแลและการรักษาพยาบาลเบื้องต้นในเด็กที่มีอาการไข้.....	7-41
เรื่องที่ 7.2.2 การดูแลและการรักษาพยาบาลเบื้องต้นในเด็กที่มีอาการผื่นปฏิกิริยาของระบบ ทางเดินหายใจ.....	7-48
เรื่องที่ 7.2.3 การดูแลและการรักษาพยาบาลเบื้องต้นในเด็กที่มีอาการผื่นปฏิกิริยาของระบบ ทางเดินอาหาร.....	7-53
เรื่องที่ 7.2.4 การดูแลและการรักษาพยาบาลเบื้องต้นในเด็กที่มีอาการทางสมอง.....	7-59
เรื่องที่ 7.2.5 การดูแลและการรักษาพยาบาลเบื้องต้นในเด็กที่มีอาการผื่นปฏิกิริยาของระบบ ทางเดินปัสสาวะ.....	7-64
บรรณานุกรม.....	7-70
 ภาคผนวกสี่	 1